

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir prognozės / 2023 m. balandis

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos kainos Lietuvos kainų zonoje

32% ↓
nuo praėjusio mėn.

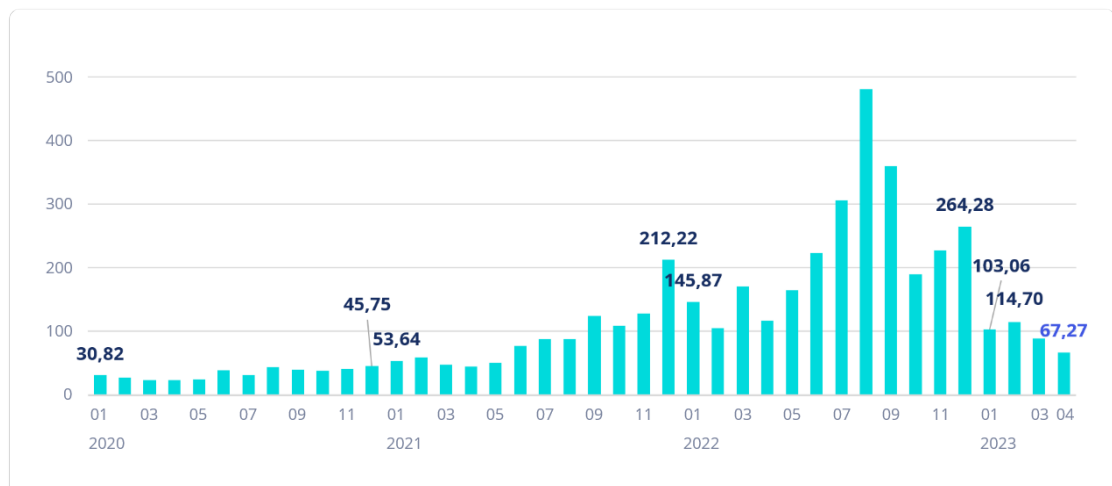
BALANDIS

67,27 Eur / MWh

KOVAS

88,69 Eur / MWh

Elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainai Lietuvos kainų zonoje tiekėjas nedaro įtakos, o kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse besiklostančios situacijos, susijusios su energetika, geopolitinė padėtis, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeičiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Balandį **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo **127,97 Eur/MWh** (balandžio 5 d.), o **žemiausia** – **28,71 Eur/MWh** (balandžio 13 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Balandžio mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Pagrindinės kainų mažėjimo priežastys

Pastarąsias keturias savaites Lietuvos ateities didmeninės elektros kainos yra artimesnės Vokietijos (~100–160 Eur/MWh), o ne Skandinavijos (40–80 Eur/MWh) kainų lygiui. Tai lėmė sumažėjęs energijos vartojimas dėl šildymo sezono pabaigos ir šiltų orų, o taip pat mokinių atostogų. Kainos krito visame regione ir dėl besitęsiančių pavasarinių potvynių – dėl jų hidroelektrinės gamina itin didelius kiekius pigios elektros energijos.

Pasiruošimas 2023 m. žiemai

Nuo 2022 m. rugpjūčio iki 2023 m. kovo mėn. Europos Sąjunga (ES) gamtinių dujų vartojimą sumažino 18 proc., lyginant su tais pačiais mėnesiais 2017–2022 m. Energetikos analitikų bendrovė ICIS prognozuoja, kad ES galėtų užpildyti dujų saugyklas jau šį rugpjūtį – bent 2 mėn. anksčiau negu įprastai.

Ketinama reformuoti ES elektros rinkos modelį

Europos Komisija (EK) siūlo reformuoti ES elektros energijos rinkos modelį. Tokiu būdu siekiama labiau skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energetikos plėtrą, didinti pramonės konkurencingumą bei geriau apsaugoti vartotojus. Reformos tikslas yra skatinti sudaryti ilgesnės trukmės sutartis su elektros energijos iš neiškastinių išteklių gamintojais. Taip sudarant palankias sąlygas priimti švaresnius lanksčius sprendimus, kurie galėtų konkuruoti su dujomis. Pavyzdžiui tokie sprendimai, kaip paklausos telkimas (vartojimo mažinimas brangiausiomis valandomis) ir energijos kaupimas. Reforma bus ne tik didinamos vartotojų galimybės rinktis, bet ir, sumažinta tiekėjų žlugimo riziką, skatinamas kainų stabilumas.

Ateities tendencijos

Elektros energijos kainas prognozuoti yra itin sudėtinga, nes rinka labai įsitempusi ir volatili.

Šilti pavasariški orai leidžia atsikvėpti

„Nord Pool“ biržoje vidutinė elektros energijos mėnesio kaina mažėjo pastaruosius du mėnesius. Šiuo metu ji yra mažiausia nuo 2021 m. gegužės. Kainų kritimą lėmė šilti pavasariški orai, sumažėjęs elektros vartojimas bei didelė hidroelektrinių generacija. Artimiausiu metu nesitikima reikšmingų ir staigių pokyčių, todėl gegužės mėnesį turėtų išsilaikyti panašios kainos, kaip ir balandį.

Vasarą galima tikėtis kainų kilimo

Vasarą elektros rinkoje gali kilti problemų dėl sumažėjusių hidroelektrinių pajėgumų. Taip nutiktų, jei ši vasara būtų tokia pat karšta ir sausa, kaip pernai. Toks scenarijus gana tikėtinas, nes jau dabar Centrinę Europą alina sausra.

Primename, kad 2022 m. gegužės mėnesį susiformavo itin aukštos elektros energijos kainos ateities sandoriuose. Tai leidžia daryti prielaidą, kad sausra ir šiais metais gali sąlygoti elektros didmeninės kainos augimą, o šis – staigių elektros kainų šuolį vasarą.

DUJOS

Gamtinių dujų tiekimo Nyderlandų TTF front month indekso [reikšmė ICE](#) biržoje

20 % ↓
nuo praėjusio mėn.

BALANDIS

43,97 Eur / MWh

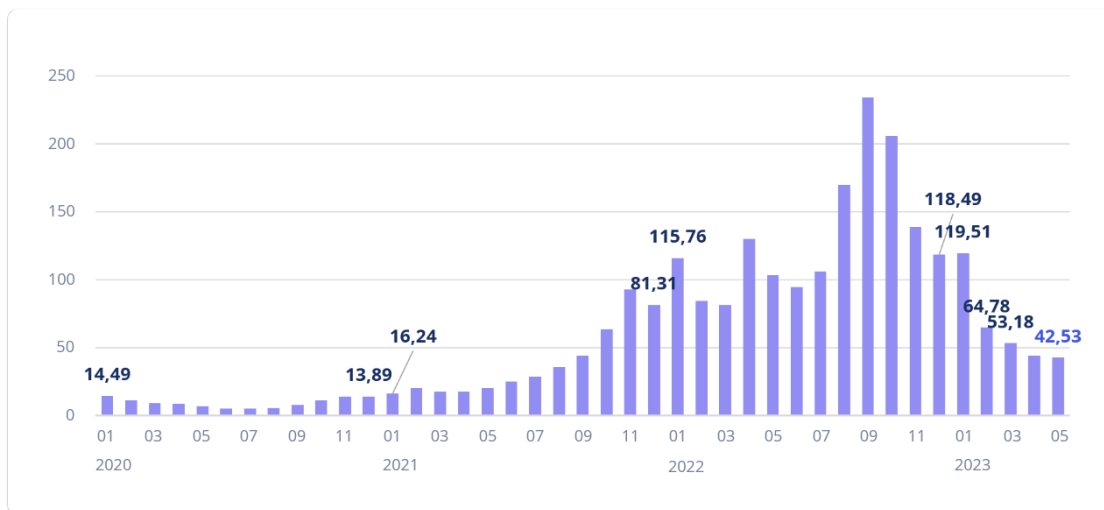
KOVAS

53,18 Eur / MWh

GEGUŽĖ

42,53 Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaudamiesi gamtinių dujų biržų indeksu: Baltijos šalių BGSi ir Nyderlandų TTF kainomis, susietomis su didmenine rinka. Pastarojo indekso dinamika:

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Balandį gamtinių dujų kainą formavę veiksniai:

Dujų kainos išliko stabilios

Europos didmeninėje gamtinių dujų rinkoje balandžio mėnesį didelių pokyčių nebuvo – kainos išliko stabilios. Europoje mėnesio antroje pusėje buvo keletas šalčio epizodų, dėl planinio remonto buvo apribotas Norvegijos dujų tiekimas, tačiau tai stipriau nepaveikė kainų. Gegužės mėnesio Nyderlandų TTF indeksas buvo 42,529 Eur/MWh – atpigo 1,44 Eur/MWh, lyginant su balandžio mėnesiu.

Gamtinių dujų kainos rinkoje išlieka du kartus aukštesnės nei 2010 – 2021 m. gegužės mėnesių kainų vidurkis. Vis tik, jos yra perpus mažesnės nei pernai gegužę (103,223 Eur/MWh).

Pakankami dujų importo pajėgumai Europoje

Per balandžio mėnesį Europos požeminės gamtinių dujų saugyklos papildė 31 TWh. Jų užpildymasi siekia 58,60 proc. (balandžio 26 d.).

Balandžio mėnesį fiksuotas rekordinis suskystintų gamtinių dujų (SGD) importas į Europą. Pagal ALSI duomenis, SGD išdujinimas iš Europos SGD terminalų balandžio mėnesio 1–26 d. siekė apie 9,6 mlrd. m³ ir buvo 15 proc. didesnis nei tuo pačiu laikotarpiu kovo mėnesį.

Azijos rinkų SGD kainų mažėjimo priežastys

Azijos SGD poreikis kyla labai lėtai. Trumpalaikių sandorių rinkos (SPOT) SGD kainos Azijoje visą balandžio mėnesį išliko žemesnės nei Europos TTF indeksas. Nuolaida siekia apie 3–6 Eur/MWh. Balandžio pabaigoje Azijos SPOT SGD indeksas birželio ir liepos tiekimui siekia apie 36–39 Eur/MWh. Kinija SPOT SGD poreikį didina lėtai. Didžiąją dalį savo SGD poreikio ji pasidengia per sudarytus ilgalaikius kontraktus, kurių kaina yra žemesnė. Šiomet Kinija didesnį dujų kiekį gaus ir iš Rusijos per „Power of Siberia“ dujotiekį bei iš savo vietinės gavybos. Kinija tiek pernai, tiek šiemet didina savo anglies deginimą elektros gamyboje taip kompensuodama aukštas gamtinių dujų kainas.

Ateities tendencijos

Dėl situacijos Ukrainoje ypatingai sudėtinga prognozuoti kainas, nes rinka labai įsitempusi ir nestabili.

Gamtinių dujų kainų prognozė

Žiemos sezoną Europa užbaigė su rekordiškai aukštai užpildytomis požeminėmis gamtinių dujų saugyklomis – 55,60 proc., arba apie 56 mlrd. m³. Mažesnis papildomų gamtinių dujų užpildymo poreikis Europoje sudaro palankias prielaidas mažesnėms kainoms pavasario ir vasaros sezonu bei geresnėms sąlygoms užsipildyti saugyklas ateinančiam žiemos sezonui. Šiuo metu gamtinių dujų TTF indekso reikšmė ateities sandoriams gegužės mėnesiui ir vasaros sezonui svyruoja apie 40–45 Eur/MWh.

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- Per pirmąjį 2023 m. ketvirtį saulės PPA (angl. *Power Purchase Agreement*) ilgalaikių kontraktų kainos sumažėjo 4,7 proc. (šiuo metu 73,2 Eur/MWh). Tai lėmė mažesnės elektros ir dujų kainos bei mažėjanti infliacija.
- Nauja Estijos vyriausybė planuoja restruktūrizuoti Estijos valstybės valdomą energetikos bendrovę „Eesti Energia“ atskiriant skirstymo bendrovę „Elektrilevi“.
- Europos Sąjungoje uždarinėjant anglimi bei dujomis varomas elektrines, atsiranda vis didesnis poreikis jas pakeisti. Energetinis efektyvumas ir

energijos taupymas – pigiausias būdas to pasiekti. Poreikis balansuoti elektros energiją vis auga, nes elektros generacija iš vėjo, saulės ir vandens nėra stabili ar lengvai prognozuojama. Vienas iš pavyzdžių – Lietuvoje paklausos telkimo veiklą vykdanči įmonė „Fusebox“, siūlanti prisijungti elektros vartotojams prie „virtualios elektrinės“ ir sumažinti elektros vartojimą kuomet yra jos poreikis didžiausias, o kaina – aukščiausia. Itin perspėtyviomis laikomos technologijos, kurios ženkliai prisidės prie energetikos sektoriaus transformacijos.

- Elektros energetikos įstatymo pataisos tiekėjams leis vienašališkai sumažinti elektros kainas vartotojams. Seime priimtos Elektros energetikos įstatymo pataisos, leidžiančios nepriklausomiems tiekėjams vienašališkai pakeisti sutarties sąlygas ir sumažinti elektros energijos tiekimo kainą buitiniams vartotojams. Taip pat nuspręsta nepriklausomus tiekėjus įpareigoti buitiniams vartotojams siūlyti 12 ir 24 mėnesių trukmės elektros energijos tiekimo fiksuotos kainos sutartis. Plačiau skaitykite [čia](#).
- Balandžio 22 d. „Litgrid“ sėkmingai atliktas Lietuvos elektros sistemos izoliuoto darbo bandymas didmeninės elektros rinkos kainos reikšmingai nepakeitė.
- Balandžio 20 d. fiksuotas naujas valandinis saulės elektros gamybos rekordas, 380 MW.

DUJOS

- Nuo 2024 m. Vokietija sieks uždrausti instaliuoti naujas šildymo sistemas, paremtas iškastiniu kuru, gamtinėmis dujomis ir naftos produktais, privačiuose namuose ir komercinių įmonių pastatuose. Namuose, kur jau naudojamos dujos ar naftos produktai šildymo tikslais, iki 2024 m. turės pakeisti naujomis sistema paremta šiluma, pagaminta iš atsinaujinančių energijos išteklių. Toks įstatymo siūlymas turės būti patvirtintas Vokietijos parlamente. Vokietija siekia nuosekliai dekarbonizuoti savo ekonomiką iki 2045 m.
- Balandžio 25 d. EK paskelbė pirmąjį kvietimą ES energetikos bendrovėms bendrai pirkti dujas per PRISMA platformą. Pirmasis konkursas turėtų įvykti gegužės viduryje. Jo metu tiekėjai teiks dujų pardavimo pasiūlymus pagal ES bendrovių poreikį. Dujų įsigijimas per šią platformą nėra privalomas. Tikimasi, kad pirmosios dujų tiekimo sutartys per PRISMA platformą bus sudarytos dar iki vasaros pradžios.
- Lenkijos „Orlen“ skirs 13 mlrd. Eur gamtinių dujų gavybai didinti Lenkijoje ir Norvegijoje. Anot „Orlen“ grupės vadovo šis sprendimas leis užsitikrinti didesnį energinį saugumą. Įgyvendinimui planuojama įtraukti suskystintų gamtinių dujų importo terminalą ir grupės tanklaivių laivyną. Pernai „Orlen“ išgavo 7,7 mlrd. kubinių metrų gamtinių dujų Lenkijoje ir užsienyje.
- Balandį Vokietija išjungė paskutinius tris branduolinės gamybos reaktorius šalyje, taip pažymėdami branduolinės energijos eros pabaigą. Nukrito ir

anglinės generacijos dalis bendrame energijos gamybos balanse, nuo 42 proc. (2010 m.) iki 31 proc. (2022 m.). Vokietija ketina didinti AEI gamybą bei dujų importą per naujai statomus SGD terminalus šalyje. Šiuo metu Vokietijoje jau veikia trys SGD terminalai. Iki metų pabaigos ketinama turėti jau šešis veikiančius SGD terminalus.